

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA“

Cena 1 Din

Uredništvo in uprava: Maribor, Grajski trg 7 / Tel. uredništva in uprave 24-55
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni ček. rač. št. 11.409

Kongres cest v Ljubljani

LJUBLJANA, 6. junija. Pred nekaj dnevi se je zvedelo, da bo prišel na svedo otvoritev prvega jugoslovenskega kongresa za ceste, ki je prirejen pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, osebno tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, častni predsednik tega kongresa. Meščani mesta Ljubljane, člani JRZ, so sklenili ob tej priliki prirediti predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću svečan sprejem, ker je to tudi prvič, da se zadrži v Ljubljani predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović. Včeraj zjutraj okrog 9. so prišle na železniško postajo večje skupine Ljubljancev, pristašev JRZ, da se udeležijo svečanega sprejema predsednika vlade. Do prihoda beograjskega brzovlaka na ljubljansko postajo se je tu zbrala velika množica ljudstva, za katero je bil kolodvorski peron premajhen. Zato je dr. Stojadinovića pričakovalo še pred kolodvorom veliko število Ljubljancev. Nekoliko po 10. uri je privozil na železniško postajo brzi vlak. Železničarska godba kluba železničarjev JRZ je zaigrala pozdravno koračnico. Sprejema predsednika vlade se je udeležil ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ban savske banovine dr. Ružić, predsednik ljubljanskega društva za ceste dr. Vrhunc, predstavniki kongresa za ceste, zatem podpredsednik ljubljanske mestne občine dr. Ravnihar, kot zastopnik banovinskega odbora JRZ dr. Ažman, v imenu krajevnega odbora JRZ g. Novak, narodni poslanci gg. dr. Koce, dr. Šemrov in Kersnik, ravnatelj Jadranske podunavske banke g. Činovski, ravnatelj železniške direkcije v Ljubljani dr. Bončina, predsednik zveze fantovskih odsekov g. Žitko, celjski župan g. Mihelčič, mariborski podžupan Franjo Žebot, predstavnik mladine JRZ g. Smersu, predsednik akademске mladine Slovenski jug g. Fišer in številni drugi.

Predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović je izstopil iz vlaka v spremstvu gradbenega ministra Dobrovoje Stojovića in šefov kabineta dr. Protića in Tučegdića. Ministrskega predsednika je pozdravil ob prihodu ban dravske banovine dr. Marko Natlačen ter mu zaželel priskrbo dobrodošlico. Za njim je izrekel svoje pozdrave v imenu kongresa za ceste dr. Vrhunc, dalje tajnik krajevnega odbora JRZ g. Novak, kot predsednika JZR je pozdravil dr. Stojadinovića predstavnik ljubljanske mladine JRZ g. Smersu, v imenu akademске mladine »Slovenski jug« pa g. Fišer.

Po pozdravnih govorih je poština godba zaigrala državno himno, nakar je zbrana množica priredila navdušene ovacije Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in visokim gostom. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je odšel skozi gost špalir, ves nasmejan in dobro razpoložen z železniške postaje ter odzdravljaj navdušeni množici. Z avtomobilom se je v spremstvu odpeljal na ljubljanski velesejem. Množica ljudstva, ki se je zbrala k sprejemu predsednika vlade na kolodvoru, je nato razvila dolg spreved ter odšla na čelu z godbo po ljubljanskih ulicah ter vzklikala Nj. Vel. kralju, knezu namestniku Pavlu in voditelju Slovencev dr. Antonu Korošcu. Pred vhomom velesejma so predsednika vlade dr. Stojadinovića ter njegovo spremstvo, v katerem sta bila poleg drugih tudi gradbeni minister g. Stojović, prometni minister dr. Mehmed Spaho, pozdravili predstavniki velesejma, nakar so se visoki gostje podali v prostore, kjer se razstava cest. Tu je predsednika vlade pozdravil industrijalec g. Avgust Pra-

protinik. Predsednik vlade si je v spremstvu ministrov dr. Spahe in Stojovića ogledal natančno vso razstavo ter se posebno zanimal za razne grafikone, s katerimi je prikazano splošno stanje naših cest. Iz glavnega paviliona razstave mesta so se podali v italijanski oddelček te razstave, kjer je predsednika vlade pozdravil italijanski novinar Mario Nordio, za njim pa inž. G. Butorac. Visoki gostje so nato odšli v francoski paviljon, kjer jih je pozdravil francoski konzul g. Remerand, nato pa si je predsednik vlade ogledal še ostale oddelke ljubljanskega velesejma ter se pri odhodu vpisal v velesejsko knjigo.

Dr. Milan Stojadinović je zatem odšel s svojim spremstvom v Trgovski dom, kjer je bil napovedan prvi jugoslovenski kongres za ceste. Pred vhomom v trgovski dom so pozdravili predsednika vlade predstavniki kongresa. Visoki gostje so se podali nato v svečano dvorano Trgovskega doma. V spremstvu predsednika vlade so bili med drugimi tudi odposlanec Nj. Vel. kralja ter odposlanec Nj. Vis. kneza namestnika Pavla inž. polkovnik Hadži Popović, minister dr. Mehmed Spaho in gradbeni minister Dobrovoje Stojović. Med tem časom so se v dvorani že zbrali predstavniki društva za ceste iz raznih mest naše države, ki so z dolgotrajnim aplavzom in navdušenimi vzkliki pozdravili prihod visokih gostov. Poleg odposlanca Nj. Vel. kralja in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla ter omenjenih ministrov so bili v dvorani ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ban savske banovine dr. Ružić, podban dravske banovine dr. Majcen, zastopnik nemškega društva za ceste Fritz Dorsch, zastopnik italijanskega društva za ceste Nordel, podpredsednik ljubljanske občine dr. Ravnihar, zagrebški župan dr. Pejič, osiješki župan dr. Božić, župan Sušaka g. Ružić, celjski župan g. Mihelčič, mariborski podžupan g. Franjo Žebot, ter zastopniki iz Beograda in drugih jugoslovenskih mest. Navzočni so bili tudi narodni poslanci dr. Koce, dr. Šemrov in dr. Kersnik, pomočnik gradbenega ministra inž. Josifović, načelnik tehničnega oddelka banske uprave inž. Skaberne, ter načelnik oddelka za ceste v gradbenem ministrstvu inž. Fouček.

Kongres je nekoliko po 11. otvoril predsednik jugoslovenskega društva za ceste bivši minister Svetislav Milosavljević, ki je pozdravil vse navzoče ugledne osebnosti, se zahvalil kr. vladi za dosedanje razumevanje na tem polju ter končno zaprosil, da vlada tudi v bodoče nakloni vso pozornost delu tega društva za izboljšanje naših cest.

Prebrali so nato vdanostne, oziroma pozdravne brzojavke, ki so bile poslane Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, kar so vsi navzočni sprejeli z dolgotrajnimi navdušenimi ovacijami. Predsednik je zatem prebral tudi pozdravno brzojavko, ki jo je poslal notranji minister dr. Anton Korošec kongresu in v kateri mu želi uspešno delo. Predsednik je zatem dal besedo dr. Vrhuncu, predsedniku društva za ceste v Ljubljani, ki je v svojem govoru poudaril, da vprašanje zgraditve cest ni samo prometno in gospodarsko vprašanje, pač pa tudi vprašanje, ki je ogromnega pomena za ves narod in za narodno obrambo.

Za dr. Vrhuncem je govoril gradbeni minister Dobrovoje Stojović, ki je dejal: Gospod odposlanec Nj. Vel. kralja in Nj. kr. Vis. kneza namestnika, gospod predsednik kr. vlade, gospodje bani, gospoda! V imenu kr. vlade imam čast pozdraviti prvi kongres jugoslovenskega društva za ceste. Ta današnji kongres je

dokaz napredka in uspeha tega našega mladega društva. Je dokaz odločne volje vseh članov društva, da po lastni pobudi in brez kakršnih koli nagrad in časti posvetijo svoj čas in svojo intelektualno ter fizično silo za zadovoljitev ene najnujnejših potreb sedanjih in bodočih generacij kraljevine Jugoslavije. To je potreba po izboljšanju in izpopolnitvi naše cestne mreže. Potrebo po modernizaciji cest v naši državi občuti vsak državljan; v prvi vrsti pa kmet, ki mnogo trpi zaradi slabih prometnih razmer in ki včasih po več mesecev ne pride na trg in do drugih krajev, kjer bi mogel kupiti vse, kar mu je potrebno in kjer prodaja svoje proizvode. Drugi je trgovec, ki tudi ne more razviti svojo delavnost v popolnem obsegu zaradi slabe zveze med tržišči, na katerih prodaja in kupuje. Naša mlada industrija tudi trpi zaradi slabih in neznosnih cest, ki otežujejo njeno redno oskrbovanje s surovinami in plasiranjem gotovih izdelkov, naše nenadkriljive naravne lepote pa ostajajo tako nedostopne, z njimi pa tudi ogromni viri dohodkov. Tudi razvoj našega avtomobilizma vpije po izboljšanju cest. Končno pa se mora vsak izmed nas vprašati: Ali ne bi morda dobro urejene ceste mnogo doprinesle k večji povezanosti med posameznimi našimi kraji in ali ne bi pomagale tudi našemu medsebojnemu vpoznavanju in razumevanju? Z eno besedo ali ne bi izboljšanje cest koristilo tudi naši duhovni edinstvi in formalno temu, kar v resnici smo — našemu bratstvu, naši popolni složnosti, skupnim ciljem in enotni akciji? (Živio! Dolgo odobravanje.) Za te cilje se dobrohotno prizadeva z vsemi svojimi naporimi jugoslovensko društvo za ceste, z vsem svojim članstvom, od dneva njegove ustanovitve pred štirimi leti.

Ob pomoči dnevnega časopisja in svojega lista »Glasnik«, s predavanji, filmi o tehnični izdelavi, finansiranju in ekonomičnosti sedanjih cest, s svojimi razstavami najprej v Beogradu, zatem v Zagrebu in zdaj tu v Ljubljani, se je društvu za ceste posrečilo spoznati se z razmerami, ki vladajo po teh ali onih krajih ter se prepričati o potrebi zgraditve sodobnih cest ter o njihovih splošnih narodnih in državnih koristih. Zato gre vsem članom jugoslovenskega društva za ceste popolno priznanje in hvaležnost tako kraljevske vlade, kakor tudi vsega jugoslovenskega naroda za napore, s katerimi je podpiralo dozdej to delo, in s katerim bo tudi v bodoče skrbelo za izpopolnitev cestnega omrežja. Drugi činitelj je delo kr. vlade. Naj mi bo dovoljeno, da to delo vsaj nekoliko osvetlim.

Kakor je znano je graditev sodobnih cest novost za ves svet, tako tudi za nas. Prve takšne ceste, na katere naletimo po drugih modernih in naprednih državah, so stare komaj 30 let. Nekatere teh držav so izpopolnile svoje cestno omrežje s takšnimi cestami, nekatere so s svojimi deli že pri kraju, druge pa delajo s pospešenim tempom.

V naši državi v prvih 17 letih od zedinjenja ni bila, ali pa ni mogla biti posvečena zgraditvi sodobnih cest nobena pozornost. Šele leta 1935 je zapel tako rekoč prvi kramp na starih in neznosnih cestah, da bi se zgradile mesto njih sodobne ceste. Od leta 1935 do konca 1937 je bilo zgrajenih 540 km novih cest, delo pa se dalje opravlja še na kakih 445 km, in te ceste bodo povečini že do konca letošnjega leta dograjene. Tako bo prvih tisoč km naših cest sposobnih za udoben in ekonomičen promet. Na tem novem cestnem omrežju je položenega 238.000 kv. metrov cementnega betona, 510.000 kv. metrov asfalta in 525.000 kv. metrov

cest pa je zgrajenih z drobnimi kockami. Od začetka teh del je našlo zaposlitev 125.000 delavcev in je bilo podeljenih 4 milijone din mezd, z deli v kamnolomu in po tovarnah pa skupno 6.500.000 din. Vsa ta dela so bila financirana iz kreditov, ki so bili odprti na pobudo predsednika vlade in zunanjega ministra dr. Milana Stojadinovića (Živio!) ter iz milijardnega posojila za javna dela iz leta 1935. Toda ti krediti bodo v glavnem uporabljeni v teku te gradbene sezone in bo s tem uspešno končana prva etapa teh del, ki je nekak poskus graditve sodobnih cest v naši državi. V teku prihodnjih mesecev bodo naša posamezna tehnična podjetja s celotno njihovo organizacijo in delavstvom končala z deli, ki so jih prevzela, gotova naša druga podjetja pa proučavajo s svojo organizacijo in tehničnimi pripravami za posle pri graditvi cest. V takšnih okoliščinah je postavljeno vprašanje, ali hočemo in moremo ostati pri prvi etapi graditve sodobnih cest? Odgovor vlade na to vprašanje je: Ne samo, da nočemo, pač pa tudi ne moremo ostati pri tem. (Tako je, Živio!) Nasprotno! Hočemo in moramo iti brez prestanka naprej. (Tako je! Živio!) Prenehali bomo s tem delom takrat, ko bo dograjen zadnji kilometer naših državnih in banovinskih cest in popolnoma pripravljen za sodoben promet. (Viharno odobravanje. Živel dr. Stojadinović! Živela vlada!)

Čeprav je kr. vlada pod predsedništvom dr. Stojadinovića (Živel Stojadinović!) že dozdej storila tudi na tem polju državne delavnosti več kakor pa je bilo storjenega v kateri koli prejšnji dobi od zedinjenja do 1935 leta, vendar ne more ostati prekrizanih rok in se zadovoljiti samo z dosedaj doseženimi rezultati. Kakor nam je znano po pravkar izdani uredbi o državnem posojilu štirih milijard din, je po odloku kr. vlade odobrenih naknadno ena milijarda din gradbenemu ministrstvu (Živela vlada!). Ta denar bo uporabljen za izboljšanje sedanjih cest ter nekatera druga javna dela. S temi novimi sredstvi, ki so iz prve tranše posojila že stavljena na razpolago gradbenemu ministrstvu (Viharno odobravanje. Živela vlada!) bomo kljub neolajni in nedomoljubni propagandi z gotove strani nadaljevali z započetim delom ter se tako približevali postopoma našemu končnemu cilju. Tudi ta nova milijarda din bo stavljena na razpolago za izpopolnitev in izboljšanje cest ter drugih javnih del. Prav hitro pa bo prišel trenutek, ko bo dograjenih še drugih tisoč kilometrov cest. (Živela vlada! Živel dr. Stojadinović!) Te ceste bodo mogle zadovoljiti sodobnim prometnim potrebam, potrebam narodne obrambe in turizma. (Dolgotrajni vzkliki Živeli!)

Kljub tolikim naporom pa bo ostalo še nedograjenih 8000 km slabih državnih cest in trikrat tolikšno število banovinskih cest. Kaj naj potem storimo s tolikšnim tehničnim delom, z dragocenim gradivom in mnogoštevilnim delavstvom. Ali naj dovolimo, da po zgraditvi drugih tisoč kilometrov naših cest tehnična organizacija, državna in zasebna razpade, da dragoceni inventar zasebnih podjetij zarjavi, predno bi se amortiziral ter da med delavstvom nastopi ponovno nezaposlenost? V takšnih razmerah se morate dalje vpraševati: Kaj namerava kr. vlada podvzeti, da se odstranijo takšni pomisleki in dvomi? Kakor drugi tako je tudi vlada stala pred tem vprašanjem, ter občutila isto potrebo, da se vprašanje graditve neizpopolnjenega cestnega omrežja in modernizacije cest, državnih in važnejših banovinskih rešijo. Tega vprašanja pa ni mogoče radikalno in do-

končno rešiti brez zagotovila stalnih letnih sredstev, sredstev, ki bi bila izven okvira proračunskih kreditov.

Srečen in prepričan sem, da boste imeli tudi vi isti občutek, ki ga ne morem na tem svečanem sestanku izraziti, namreč, da je kr. vlada na svoji pretekli seji sprejela moj predlog in predpisala uredbo z zakonsko močjo o državnih in banovinskih cestnih fondih v smislu pooblastila, ki ga je dal ministrskemu svetu finančni zakon za tekoče proračunsko leto (Živela vlada!). S tem se je uresnil štiriletni sen našega društva in vseh jugoslovenskih državljanov, ki so leta in leta prosili za zgraditev dobrih in sodobnih cest. Državni cestni fond predvideva dohodke, ki niso odvisni od državnega proračuna, in to so: 2 tretjini vseh letnih dohodkov državnega fonda za javna dela, v katerega se shajajo trošarina na cement in bencin, dalje dohodki od raznih vozil, dohodki od izredne uporabe državnih cest, od prevoza blaga po železnici, dohodki od nepremičnin vzdolž obstoječih cest, določenih taks po sklenjenih dogovorih za zgraditev sodobnih cest, kakor tudi razni drugi manjši dohodki. Podobni dohodki so predvideni tudi za banovinske cestne fonde. Kakor se vidi, bodo morali največ prispevati za zgraditev modernega cestnega omrežja oni, ki bodo tudi največ te ceste uporabljali.

Po osnutku bi znašal dohodek državnega cestnega fonda na leto 80 milijonov din. Ta vsota se bo v prihodnjih letih znatno povečala in moremo pričakovati, da se bo hitro podvojila. Ker se bo pa financiranje del iz cestnega fonda vršilo z najetjem posojil v državi in v inozemstvu na podlagi dohodkov teh fondov, je že v prvem letu od ustanovitve cestnega fonda podana možnost za najetje posojila ene milijarde 500 milijonov din. S to milijardo in pol, plus pol milijarde, ki je stavljena na razpolago gradbenemu ministrstvu za zgraditev cest iz 6%nega emisijskega posojila za velika javna dela in državno obrambo, bomo mogli v prihodnjih 6 letih po veliki večini že izpolniti naše cestno omrežje (Živela vlada! Živel dr. Stojadinović!).

Ti dve milijardi din bo kr. vlada porabila za nove ceste in za moderniziranje dosedanjih cest takole:

Dograjena bo mednarodna cesta od madžarske meje preko Subotice, Novega Sada, Beograda, Kragujevca, Jagodine, Niša, Pirota do bolgarske meje. (Dolgotrajno ploskanje in odobravanje.) Zatem bo vzpostavljena neposredna zveza Beograda z Zagrebom in Ljubljano in dalje do Kranja in Jesenic od državne meje. (Viharno odobravanje.) Vzpostavljena bo tudi zveza Ljubljana — Logatec — italijanska meja, zgrajena bo cesta Ljubljana — Celje — Maribor, dalje Ljubljana — Sušak (Dolgo ploskanje in odobravanje) ter od Sušaka ob morju preko Novega — Senja — Splita — Metkovića — Dubrovnik — Kotorja — Bara do albanske meje. Zgrajena bo zveza Zagreb — Varaždin — madžarska meja, zatem Zagreb — Karlovac — Sušak ter zveza Sarajeva preko Banjaluke z Zagrebom, zveza Beograda z Romunijo preko Vršca, zveza Beograda s Sarajevom, Mostarjem in Dubrovnikom (Dolgo ploskanje in odobravanje), turistična cesta ob Donavi od Velikega gradišta do Kladova (Ploskanje in odobravanje); zveza Niša preko Skoplja — Djevdjelije z grško mejo in zetske banovine z drinsko in vardarsko. Poleg tega bodo zgrajene še nekatere druge cestne zveze, ki so predvidene v tem šestletnem načrtu.

Preostaja še važno vprašanje v zvezi s tem obsežnim delovnim programom kr. vlade, o katerem bi vam želel dati gotova pojasnila. To vprašanje je tempo dela. V tem pogledu stoji kr. vlada na principielnem stališču, da se ceste v naši državi grade z našimi finančnimi sredstvi, našim gradivom in našo delovno močjo. V kolikor pa naša sredstva in tehnična organizacija ne bo zadostovala za izvedbo tega programa, kr. vlada ne bo zavrnila sodelovanja tujega kapitala in tehnične organizacije. Pri tem pa bo pazila na pogoje tega sodelovanja, na možnost in kapaciteto naših tržišč, gradiva in naše delovne moči.

To je torej dosedanje delo in bodoči program vlade dr. Milana Stojadinovića (Živel dr. Stojadinović! Živela vlada! Dolgotrajno ploskanje). V tem svečanem

in pomembnem trenutku, ko stopamo v novo dobo našega prometnega življenja, bi bila moja pojasnila, ki sem vam jih danes podal, nezadostna, ako ne bi opozoril tudi na najpomembnejšega činitelja pri tem grandioznem načrtu, pred katerim stojimo in za katerega so zagotovljene in začete že vse priprave.

Naj mi bo dovoljeno, da v imenu kr. vlade izjavim, da je prvi dal pobudo in da je stalno opominjal na izvedbo tega načrta za izboljšanje naših cest Nj. Vis. knez namestnik Pavle, visoki pokrovitelj današnjega kongresa. (Vsi navzočni vstanejo in vzkliknejo: Živel knez namestnik! Živel kralj! Živel kraljevski dom!). Njegovo stalno in nam vsem dobro znano prizadevanje se ne kaže samo pri izpolnitvi naše kulturne, gospodarske in obrambne moči, pač pa se razširja tudi na izpolnitev našega cestnega omrežja. Tudi ta grandiozni načrt, pred katerim stojimo, je delo neomajne vere Nj. Visočanstva (Vsi navzočni vstanejo in vzkliknejo: Živel knez namestnik!). Za izvedbo tega načrta se neumorno prizadeva častni predsednik tega kongresa in predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović (Živel dr. Stojadinović!).

Vi, ki ste na čelu naše zasebne tehnične službe in jaz, ki predsedujem naši državni tehnični službi, moramo imeti vedno pred očmi to visoko voljo in ji moramo vdano slediti. Težki posel, pred katerim stojimo, bomo zmagali toliko lažje, ker smo prepričani, da te ceste, ki bodo v bližnji prihodnosti zgrajene, ne bodo služile nikomur izmed nas posamič, niti ne bodo služile samo današnji jugoslovanski generaciji, pač pa jih gradimo v dobrobit vseh bodočih pokolenj našega naroda. Gradimo jih s hvalečnostjo do naših slavnih očetov, ki so nam zapustili dragoceno dedščino, ki nam je dala naš nacionalni prestiž. Kakor oni tako moramo tudi mi storiti vse, da bomo storili za narod, kar od nas zahteva. To je naš program in to je naš cilj.

Govor ministra Stošovića so vsi navzočni pozdravili z viharim vzklikanjem in ploskanjem.

Za gradbenim ministrom Dobrivojem Stošovičem je govoril inž. Dabič, ki je prebral poročilo kongresa in tole resolucijo:

Ker uvidevamo, da je treba začeto delo po zgraditvi in modernizaciji naših cest brezpogojno in v večji meri nadaljevati tako v interesu socialnega, kulturnega in gospodarskega dviga našega naroda, kakor tudi v interesu naše narodne obrambe, smatra jugoslovensko društvo za ceste, da je v prvi vrsti potrebno:

1. da se predhodno točno določi tehnični in finančni program del za daljšo dobo, da bi bili s tem zasigurani pravočasno sistematsko pripravljeni elaborati, in da bi se dala možnost domačim podjetjem, da si z ozirom na obseg teh del in na njihov finančni načrt pravočasno nabavijo ves potrebni inventar za moderno graditev cest in s tem postanejo zmožne za takšno graditev v večjem obsegu. Ta dela morajo v narodnem in gospodarskem interesu naše države izvajati samo domača podjetja.

2. da se čimprej izda zakon in uredba z zakonsko močjo o avtonomnih cestnih fondih, v katere naj bi se stekali vsi dohodki od uvoznih carin, trošarin ali drugih dajatev, v kolikor se neposredno ali posredno plačujejo za promet po cestah.

3. da se izpolni potrebna reorganizacija tehnične službe v gradbenem ministrstvu z ustanovitvijo stalne in avtonomne generalne direkcije za graditev cest, s potrebnim številom terenskih tehničnih sekcij; da se v zvezi s tem ublaže in izpremeni določila zakona o državnem računovodstvu, v kolikor se nanašajo na odobritve in gradnjo del čisto tehničnih oddelkov; dalje smatra, da je treba tehnične oddelke oddvojiti iz pristojnosti okrajnih načelstev in jih staviti pod izključno pristojnost tehničnih oddelkov banskih uprav.

4. da se še bolj intenzivno nadaljuje z podvzetimi ukrepi za pospeševanje našega turizma, v prvi vrsti z zgraditvijo nedograjenih in modernizacijo dosedanjih turističnih cest. Pri tem je treba imeti pred očmi zvezo teh cest z glavnimi središči v naši državi;

da se povečajo krediti za redno vzdrževanje cest ter da se izboljšajo delovni pogoji cestarjev in cestnih nadzornikov in da se njihove nagrade povečajo; da

se pri vseh banskih upravah uvedejo brezplačni tečaji za cestarje in cestne nadzornike, in

6. da se uvede zakon u uvedbi obvezne delovne službe pri nas in da se dodelanje prisiljeno delo, tako imenovani kuluk, ukine in nadomesti s posebnimi dodelkami.

Čitanje referata in resolucije je bilo tudi sprejeto z aplavzom, pa je predsednik kongresa bivši minister Svetislav Milosavljević zaključujoč kongres rekel naslednje:

»Jugoslovansko društvo za ceste kot matica društev za ceste v Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu in Beogradu, tolmači razpoloženje in mišljenje vseh krogov naše države, zainteresiranih na cestnih vprašanjih in se je doslej dvakrat z resolucijo obrnilo do vlade, zakonodajnih teles in cele javnosti, prvič 30. oktobra 1937, s plenarne seje svoje glavne uprave, drugič ob tej svečani priliki v Ljubljani na prvem kongresu Jugoslovanskega društva za ceste. Srečen sem, da lahko v imenu glavne uprave izjavim, da naša resolucija od 30. oktobra ni ostala mrtva beseda na papirju. Mnoga v njej iznešena vprašanja glede grdnje novih modernih cest ter moderniziranja in boljšega vzdrževanja obstoječih cest so že službeno vzeta v razpravo, nekatera tudi koristno in pravilno rešena.

Iz današnje izjave gradbenega ministra g. Stošovića smo z velikim zadovoljstvom zvedeli za nove važne sklepe kr. vlade, ki bodo brez vsakega suma omogočile intenzivnejši razvoj gradnje in moderniziranja naše cestne mreže. Zato se v imenu glavne uprave najpristroneje zahvaljujem Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, ki z najvišjega mesta kaže interesiranje in izvaja vpliv v vprašanju gradnje in moderniziranja cest v naši državi. Zatem se toplo zahvaljujem predsedniku vlade g. dr. Milanu Stojadinoviću, gradbenemu ministru g. Dobrivoji Stošoviću in vsem članom vlade za vse, kar so na tem področju dosedaj storili. Obenem prosim naj bi vlada tudi današnji naši resoluciji poklonila potrebno pažnjo za splošno dobro države in naroda. Zaključujem to sejo I. kongresa Jugoslovanskega društva za ceste in še enkrat pozdravljam vse navzoče. Živeli!»

Prisotni so z aplavzom in vzkliki sprejeli govor g. Milosavljevića, nakar je predsednik vlade g. dr. Stojadinović, ko se je poslovil od prisotnih, odšel v spremstvu gg. ministrov dr. Spaha in Stošovića ter banov gg. Natlačena in Ružića v banski dvor. V banskem dvoru je ban dr. Natlačen priredil v čast predsednika vlade in ministrov svečan intimen banket. Banketu so prisostvovali tudi nekateri ugledni gostje, ki so bili navzoči na kongresu.

Ban dr. Natlačen je v svojem nagovoru naglasil, da ni samo slučaj, da se I. Jugoslovanski kongres za ceste vrši ravno v Ljubljani in da je prva cestna izložba prirejena baš v prestolnici Slovenije. Rekel je med drugim: »Slovenija leži na zelo važni prehodni točki med romanskim zapadom in nemškim severom ter jugoslovanskim vzhodom. Geopolitični značaj Slovenije je danes vse važnejši, ko vemo, da se dravska banovina na skrajnem zapadu Jugoslavije nahaja med dvema velikima državama. Dravska banovina tvori vrata v Jugoslavijo in ta vrata je treba dostojno urediti in odpreti, tako da tujec, ki pride na našo državno mejo, ne misli, da se na naši meji končava Evropa«. Nato se je g. ban zahvalil predsedniku vlade, ker se je osebno udeležil današnjega kongresa, kar dokazuje, da se približuje oni čas, ko bomo tudi mi dosegli stopnjo, ki je potrebna, da bo naša država postala privlačna za tujce iz severozapadnih držav Evrope. Končno je ban izrazil željo naj bi skupna prizadevanja dosegla čim prejšnje in čim polnejše uspehe na korist države, v čast in ponos našega mladega kralja Petra II. (Živel!)

Po banu g. dr. Natlačenu je govoril predsednik kongresa g. Milosavljević, ki se je zahvalil predsedniku častnega odbora kongresa za ceste predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću, da je bil tako ljubezniv in osebno posetil svečano sejo kongresa, pa na ta način izvolil dati moralno podporo glavni upravi Društva za ceste ter vsem njegovim članom. Obljubil je, da bo društvo za ceste svojo propagandno akcijo nadaljevalo inten-

Rabecki

H kongresu za ceste

Današnje »Jutro« poroča: Prejeli smo: Gospod urednik! Glede na poročilo, ki je bilo objavljeno v današnjem »Jutru«. Vas prosimo za ugotovitev, da smo se tudi podpisani udeležili cestnega kongresa, odnosno njegovega slavnostnega zborovanja v nedeljo, 5. t. m. v Trgovskem domu. — Dr. Albert Kramer, senator; Ivan Mohorič, Rajko Turk, narodna poslanca.

Adam Pribičević zopet predsednik

Kakor poroča neki novosadski list bo A. Pribičević zopet prevzel predsedstvo in vodstvo SDS. To funkcijo je, kakor znano, odložil iz zdravstvenih razlogov. Sedaj pa hoče znova prevzeti predsedstvo, da spodbije vsa ugibanja, ki so se pojavila v zvezi z njegovim svoječasnim odstopom.

Vladimir Radić

»Narodni val«, organ pok. S. Radića Vladimirja, objavlja v zadnji številki sledečo izjavo: »Povodom raznih vesti, ki so izšle v časnikih, glede nesprejetja Vladimirja Radića kot rednega člana v organizacijo HSS, smatram kot potrebno izjaviti tole: Vladimir Radić je bil pred svojim odhodom v emigracijo ne samo član, ampak tudi podpredsednik mladinske organizacije HSS. Za časa njegovega bivanja v emigraciji so ga ameriške organizacije HSS, hoteč dati mu priznanje za njegovo delovanje v Parizu, izvolile za častnega predsednika. Po njegovi vrnitvi iz emigracije je izrazila organizacija HSS za Trešnjevko, katere zastavi je kumoval Vladimir Radić s soprogo, željo, da formalno vstopi v omenjeno organizacijo. Ko pa je omenjena organizacija sporočila sreski organizaciji seznam novih članov HSS, je sreska organizacija opozorila ono na Trešnjevki, da se mora Vladimir Radić prijaviti za člana v mestno organizacijo, v katero spada po lišni številki, kjer stanuje. To sporočam javnosti zaenkrat brez komentarja.«

Reneta ima okus svežega sadja.

Gospodarske beležke

13 delniških družb je bilo v smislu poročila Narodne banke ustanovljenih v prvem letošnjem četrtletju z glavnico 40,6 milijona din. Lani je bilo v istem četrtletju ustanovljenih 10 delniških družb z glavnico 8,3 milijona din.

Razširjen delokrog carinarnice na Rakeku. Z odlokom finančnega ministrstva je razširjen delokrog carinarnice na Rakeku v toliko, da lahko carini avtomobile, ki se uvažajo v državo po kopnem.

Trgovinska pogajanja med Jugoslavijo in Francijo so bila v soboto v Beogradu zaključena. Francozi so nam povečali kontingente za uvoz v Francijo, zlasti kontingente za les, fižol in tudi druge kmetijske proizvode, kakor tudi za nekatere predmete naše industrijske produkcije. V vprašanju uvoza naše pšenice in koruze v Francijo so razpravljali le načelno, ker se ni mogoče preceniti, kakšni bodo letos naši izvozni presežki v pšenici in koruzi. Nadalje so sklenili, da se izvršijo priprave za ustanovitev skupne francosko-jugoslovanske kmetijske zbornice.

Tudi v Romuniji je pričelo primanjkovati pšenice. Da ustavi izvoz, je romunska vlada že pred tedni znižala izvozno premijo za pšenico od 4000 na 500 lejev pri vagonu, sedaj pa poročajo iz Bukarešte, da je romunsko gospodarsko ministrstvo docela ukinilo premijo za izvoz pšenice. V Madžarski pa je pričelo primanjkovati koruze in so v teku pogajanja za uvoz koruze iz Jugoslavije.

živneje. Enako se je zahvalil ostalim prisotnim članom častnega odbora, ministrom, banu dravstve banovine, ljubljanskemu županu itd.

Na govore gg. bana dr. Natlačena in predsednika Milosavljevića se je iskreno zahvalil predsednik kraljevske vlade g. dr. Milan Stojadinović.

Glasba

Odlična glasbena vzgoja ljubomerske mladine

Ob 70 letnici ljubomerskega glasbenega nestorja g. Zaherla

Dne 26. maja 1938 se je vršila v ljubomerskem Sokolskem domu produkcija učencev naše glasbene šole. Po prvih dveh točkah, ki sta bili prav čedno odigrani, je sicer nekoliko maloštevilne, pa elitne poslušalce lepo nagovoril g. sreski šol. nadzornik Fr. Karbaš kot predsednik Glasbene šole. Pravilno je omenil, da to ni koncert, ampak produkcija gojencev. Povdaril je, da je šola imela že boljše nastope. Govornik se je potem še spomnil 80letnice našega velezaslužnega skladatelja Viktorja Parme ter omenil nekaj njegovih operet in nekaj celo napol ponarodelih skladb, nad katerimi je tudi znana koračnica »Mladi vojaki«, ki so jo gojenci na tej produkciji tudi proizvajali. Predsednik je nato še povdaril, da slavi letos naš dragi in velezaslužni tovariš g. Zaherl svojo 70-letnico. Gospodu Zaherlu, ki je oral nekaj ledino na glasbenem polju v Ljubotomeru in ki vodi glasbeno šolo že nad 16 let vsi iskreno čestitamo. Malo je takih praktičnih glasbenikov kot je tovariš Zaherl. Mi vsi se lahko še mnogo, mnogo od njega učimo. V zadoščenju mu bodi, da mu vsi resni glasbeniki čestitamo k njegovim glasbenim uspehom ter mu ključemo iz dna duše »ad multos annos!« Navzoči so priredili oslvelemu glasbenemu nestorju ljubomerskemu dolgoletnemu in prisrčne ovacije! Dragi g. Zaherl še vztrajaj! Mi vsi, prav vsi, pa smo Tvoji učenci. Vsem si nam dal mnogo pobude, mladini in godbenikom pa resno in solidno glasbeno vzgojo, ki jo more dati le pravi in rutinirani glasbeni vzgojitelj.

»Uspavanka« (Farčnik-Rus) je bila prav smiselno odigrana. Zelo zanimiva skladbica je tudi Pleylov »Allegro«. V tej skladbi so prav lepe teme in je zelo učinkovita. Bila je med najboljšimi. Jako precizno in zelo čisto so nato štiri goslači odsvirali svoje tri točke. Mestoma so te skladbice donele ko kakšen koral, kar je tudi pravilno, ker so pisane v cerkvenem stilu, izvemši seveda Weberjev »Španski ples«, Pavčičevo »Ne hodi za mano« je gojenka Magdičeva podala prav lepo. Pri goslačih moram posebno pohvaliti enakomerne poteze z lokom in lepo držo gosli. Odlično sta nato odigrali učenki Magdič in Rus — obojata obe zelo mnogo — »Ciganski ples«. Nekateri učenci že lepo frazirajo in se približujejo pravi glasbi — glasbi doživlja in duše. (Rus, Magdič,

Ravnič, Šumak, Ribič, Banič.) Šašlova je svoj »valček« podala zelo čedno. Ravno tako Šumak M. Prav koncertno in občuteno je bila odsvirana »Balada« (Rusova). Čudil sem se, kako lepo je Rusova povdarjala tema, dasi v levi roki. Tudi pedal je pravilno in smiselno uporabljala. Njena igra je globoka in je bila to na klavirju najboljša točka.

Po odmoru je nastopil pod vodstvom g. Škofove mlad. zbor ljubomerske glasb. šole. Zbor je sicer maloštevilen, glasovi pa so zelo ubrani. Čuti se paznja dinamiki, ritmiki in nekoliko tudi na agogiki. Posebno me je zadivilo Adamičevo »Petrovo kolo«, ki je za tako mlade ljudi trd oreh, ker je treba precizne in zelo hitre izgovarjave. Lepa, slovesna, skoraj dramatična je dr. Čerinova »Jugoslavija«, potem »Petrovo kolo« ob prekrasni spremljavi klavirja.

Sledil je nastop harmonikarjev. Osebnost sem proti kulu tega instrumenta. Ako se pa goji ta glasba smotno in kolikor toliko umetniško, pa je tudi čedna. Ta instrument naj bi se gojil kot domača (hišna) glasba. Če pa paradirajo z njim in to celo po drugih državah, pa postane nesmiselno. Naš tipični narodni instrument ni harmonika, ampak tamburaški instrumenti. Vse narodne so bile učinkovito podane. Lepo, dinamično je odsviral Ribičič znano Verdijevo arijo »Žena je varljiva«. Divil sem se igri Ravničevi. Škoda, da se je ta fant lotil harmonike. »Garota« je bila odigrana v pravem gavotnem svojstvenem tempu in zelo ritmično, dasi manj dinamično. Sicer je bila to najboljša točka izmed harmonikarjev.

Pod vodstvom g. Zaherla je zatem nastopil mlad. orkester. Najprej so naši vrli orkestraši odigrali mestoma prav tipično uverturo »Odboj«. Izrazit je bil Dominkuš (čelo), lep in mehek pihalni solo. Celotna skladba oziroma izvedba je napravila na vse prisotne globok vtis.

Kot zadnjo točko je mladinski orkester odigral Parmove »Mlade vojake«. Tempo je bil zelo posrečen. To skoraj ponarodelo koračnico poslušamo še vedno radi, saj je to pravi biser slovenskih koračnic.

V naši prleški prestolnici gojimo glasbo jako solidno in resno. Edino, česar bi si želeli, bi bil boljši klavir in nekaj so-

Pri Sv. Trojici v Slov. gor. bodo odkrili krasen spomenik kralju Aleksanderu I. Ujedinitelju

Z naglimi koraki se bliža dan, ki bo predvsem za nas Trojičane in okoličane ter vse narodno zavedno ljudstvo dokaz, da smo tu ob severni meji zavedni narodniki, zvesti svoji domovini in kralju. Pohiteli smo z delom in uspeli, da bo dne 19. junija 1938 odkritje spomenika v našem trgu. Prepričani smo, da nas bo pogled na kip našega blagopokojnega kralja, ki izraža milino, globoko ganil. Naše misli bodo hitele v oni čas, ko je še bil blagi, dobrosrčni, z ljudstvom vedno prijazni vladar živ med nami. Dokazati hočemo prav vsem, da še živi med nami, da nas njegov duh vodi, da globoko čutimo ono, za čem je stremel miroljubni, blagopokojni kralj Aleksander I. Uprava Sokolske čete je sklenila, da bo v okviru proslave odkritja spomenika tudi javni telovadni nastop. Priprave so v polnem teku. Prepričani smo, da bo ta nastop pokazal, da je vzvišena sokolska misel že močno zasidrana v našem podeželju. Spomenik bo v ponos Slovenskih goric in hvala vsem dobrotnikom! Od zadnje-

ga poročila v časopisu so se odzvali še sledeči: 300 din je poslal dr. Jančič Ivan, narodni poslanec v Mariboru; 250 din Udruženje trgovcev pri Sv. Lenartu v Sl. goricah, Posojilnica v Mariboru; 200 din Ivan Janžekovič, nar. posl., Košaki, Kovovnik Marija, gostilničarka pri kolodvoru v Mariboru; ravnateljstvo industrije papirja in lepenke Sladki vrh. Po 100 din: Ivan Kravos, trgovina usnja, Maribor; Pinter & Lenart, Maribor; dr. Maks Kovačič, Ptuj; Viktor Kovačič, Celje. Po 50 din: Lina Janhuba, Maribor; Lukačič Av., nar. poslanec, Mala Nedelja; dr. Janko Pihler, Maribor; Ivan Majhen, Maribor; Wagrاندl Julij, mesar v Ptuj; Janhuba Dušan, Maribor; Milija Pem, Pobrežje; dr. Ilavnik, sodni starešina, Sv. Lenart v Slov. gor. Po 30 din: Bauman Josip, št. Ilj v Slov. gor. Po 25 din: Ploj Milena, učiteljica, Kostanjevica; Hrašev Anton, Rošpoh pri Mariboru. Po 20 din: Pfrimer R., trgovina z vinom, Maribor; Zemljič Marija, hotela »Orel«, Maribor.

Gospodarsko življenje

Spomladanski velesejem v Ljubljani od 4. do 13. junija bo že 43. razstavna prireditel v Ljubljani. To pomeni 18 let razstavnotehničnega dela v službi gospodarskega in kulturnega napredka našega naroda. Splošni del velesejma bo obsegal vse panoge industrijske in obrtniške proizvodnje. Pohoštvo bo tvorilo posebno razstavo. Te razstave so že tako ukoreninjene, da jih pozna cela Jugoslavija. Iz vseh predelov prihajajo kupci, da tukaj na podlagi razstavljenih garnitur izbirajo

dobnih klavirskih in tudi drugih skladb (Škrjanc, Osterc, Cvetko, Pirnik, Tome itd.).

V celoti pa je bil program zelo pester in ne dolgočasen. Učiteljstvo Glasbene šole vrši svojo nalogo prav temeljito. S produkcijo smo bili vsi zelo zadovoljni. Le krepko naprej po tej poti. V Ljubotomeru je že mnogo glasbeno zelo sposobnih ljudi, zlasti mladine, kar je predvsem zasluga tuk. glasbene šole in njenega odličnega vodstva. Sivolasemu tehničnemu voditelju g. Zaherlu in vsestransko izobraženemu, nadvse delavnemu predsedniku g. Karbašu ter vsemu učiteljstvu pa ključemo prav po prleško iz dna srca: »Bog plati!« Križman Jožef.

in naročajo po svojem okusu in premoženjskih razmerah. Razstava avtomobilov, avtobusov, in motornih koles bo zelo bogata. Zastopane bodo skoro vse svetovne marke in bo razstava obsegala nad 1.500 m² razstavnega prostora. Še pred leti smo bili navezani na uvoz tekstilij. Sedaj že naše tvornice krijejo domačo potrebo in je luksuz kdor se oblači v inozemsko blago. Na letošnjem velesejmu v Ljubljani bo naša tekstilna industrija pokazala kako visoko se je že razvila. Vsakdo se bo mogel prepričati, da njeni izdelki kakovostno povsem dosegajo inozemsko, so pa bolj poceni in dajo za služka našemu delavcu. Skoro prav vsak do pri nas se zanima za reševanje našega cestnega vprašanja. Na letošnjem velesejmu bo Društvo za ceste s svojo razstavo »Cesta« pokazalo kako daleč smo že v tem perečem vprašanju in kako bo z gradnjami naših cest. Zveza gospodinj v Ljubljani bo podala letos žensko domačo obrt. Ljubljanska tobačna tovarna pa ureja razstavo tobačnih izdelkov. Od tujih držav bo v zaokroženju celoti zastopana Francija z razstavo knjig, kozmetike in bižuterije. Vsak naj uredi svoje poslovno potovanje v Ljubljano tako, da bo to potovanje zvezel z ogledom velesejma, saj bo mogel že na velesejmu samem rešiti velik del svojih poslovnih zadev, kot nakup blaga, oddaja naročil itd.

Kulturni razgledi

Prva reprezentativna razstava slovenskih umetnikov

Bistvo slehernega umetniškega ustvarjanja tako tudi likovnega leži v neposrednem odnosu subjekta do objekta. Iz tega dejstva izhaja trditev, da je sleherni umetniško doživljanje sinteza duhovnega predstavnega vizuelnega in materijalnega danega sveta. V tej apriorni sintezi se izživlja umetnikova stvarnost in ustvarjalna tvorna razgibanost. Kakor sleherna tvornost človeškega duha, tako se tudi umetnikovo gledanje na predstavnost svet izpreminja od časa do časa in ravno v tem notranjem čisto duhovnem odnosu osebe do stvari zasledimo neprekinjen razvoj likovne umetnosti. V glavnem prevladujejo pri naši domači umetnosti tri struje, to so: impresionizem, ekspresionizem in najnovejši kolorizem. Med enim in drugim so še nejasni prehodi, megleno iskanje novih poti in jakl notranji razgibanost vzponi in prelomi; tako da je težko govoriti o kakem čistem impresionizmu, ekspresionizmu in barvnem realizmu. Toda brez te načelne opredeljenosti ni mogoče podati vsaj okvirne celotne slike slovenske likovne tvornosti v zadnjih desetletjih.

Impresionizem se je razvil v Franciji

okrog l. 1870 in ima v tej klasični zemlji tudi svoje najvidnejše predstavnike: Cezan, Mares, Manet, Coubert in Ganghlin. V Cezanu je dosegel impresionizem svoj višek, pri njem je barva bistvo resničnosti predstavnega sveta in je vse drugo podrejeno konkretni stvarnosti. Vpliv francoskega impresionizma je viden pri naših prvih in najmočnejših impresionistih: Jakopič, Jama, Vesel in Stern. Jakopič mojstrsko spaja barvo z barvo in doseže to, da barva resnično živi in izraža emotivno stran njegovega notranjega doživljanja. Emocija je primerni element njegovega gledanja na svet, nihče drugi iz te šole ni dosegel iste višine in dinamične razgibanosti. Barve in ozračje v sliki so mojstrsko izraženi, tako, da zaživijo pred teboj vključena občutja in emocije. Njemu najbližji je Jama. Pri njem se subjektivna stran popolnoma zgubi v vizuelno predstavo in se zlija v analizo in odtenke barv. Ritem svetlobe in barvne vizije prehaja v harmonijo celote. Cilj temu ustvarjanju je, da umetnik doseže čim popolnejšo stopnjo harmonije prostora, ozračja in svetlobe, barvne igre in mehkebe.

Vesel je nemirnejši, barvni efekt in go-lo občutje ga več ne zadovoljujeta. On ni več pasiven napram naravi, temveč vnaša vanjo svojo duhovno osebnost. Prvi znaki ekspresionizma že obvladujejo njegovo duševnost. Še dalje na tej poti prost impresionizma in šel Strnen. V svojih oljih upodablja razkošje seksualnih emocij v svojstveni prefinjenosti in občutju. Njegovi liki so že odmaknjeni od resnične konkretnosti in izražajo neko bolešno udanost in osamljenost. Pri njem prevladujejo beli barvni toni, ki napajajo ozračje in like z mladostnim občutjem mehkebe in polti. Iz vseh njegovih del izžareva neutešeno hrepenenje, barvna melodija in muzikalčnost.

Mejnik impresionizma in prehod v novo dobo nam označuje jaka slikarska osebnost genijalnega Van Gogha. Vse njegovo delo je prežeto z ekstazo in mistiko. Pri njem ni primarno dejstvo slika sama na sebi, temveč emocija in motiv, ki veje iz nje. Z njim se začne nova doba v slikarstvu — pogled iz ekstaze v nov duhovni svet. Njega lahko smatramo za najvidnejšega predhodnika ekspresionizma. Slovenski ekspresionizem ni tako izrazit kakor je bil impresionizem. Najvidnejši predstavnik te šole je Tone Kralj. On je tudi najjačja osebnost slovenskega ekspresionizma. Med tem ko je bil impresionizem l'art d'imitation, je ekspresionizem v nekem pogledu l'art de conception. Eno bi lahko imenovali mistiko intelekta, cerebralnost, drugo pa mistiko srca, gorkote in življenja. Klic

proč od narave, pomeni v mnogočem proč od resničnosti predstave v liberum arbitrium in svobodo umetnikove notranjosti. Tu se javlja predvsem čustvenost, instinkt nagon in emocija ne glede na to, če se mora resničnost predstave objektivnosti skvariti in deformirati kakor je običajno pri vseh ekspresionistih. Bistvena faktorja in izhodišče te umetnosti sta čustvo in volja, ki sta izražena do najvišje potence. Ta izraz čustva in volje sta značilna pri Tonetu Kralju, bodisi da se izraža na platnu (Rudarska mati) ali v lesu (Poljub). On ne gre za tem, da doseže čistost forme in linije, zato imajo njegovi upodobljeni liki neko svojstvo religioznosti in monumentalnosti. Tonsko in idejno mu je najbližji Globočnik v — Dekle na oknu, — le da je mirnejši in pod vidnimi vplivi klasične renesance. Njegovo edino razstavljeno delo zelo ugaja po tonski harmoniji in toploti. Na razstavi je še mnogo takih del, ki so idejno vsidrana v ekspresionizmu, toda ne izražajo tega kar bi morala, da bi bila v skladu s to šolo. V njih se mešajo razne struje, osebna izkanja, tehnika in pretirana barvitost. Iz tega se vidi, da nobena šola na pomaga, če ni v umetniku samem tega nastrojenja. Kakor je vplival Van Gogh na Pabla Picossa in ves poznejši ekspresionizem, tako so pri nas nastali najrazličnejši vplivi ekspresionizma na vso ostalo likovno umetnost.

(Dalje.)

Darujte za azilni sklad PTLI

Beg iz ruskega ujetništva

(Po svojih doživljajih napisal: J. Petrč.)

Slično si je priboril visoko čast neki Madžar, Arendas po imenu. Tudi on je bil pri Pšemislju ujet. Služil je kot narednik pri pionirjih, pozneje pa je bil degradiran. V Afganistanu pa si je zopet nadel nekdanjo čast. Dobri prijatelji so ga naznanili našim častnikom, ki so ga pozvali, naj odstrani prišite zvezde. On pa se jim je upiral. Začeli so z grožnjami, toda nekega dne ga je zmanjkalo. Vrinil se je v afgansko vojsko in postal njihov državljani. Ker je prav dobro govoril perzijski, se je kmalu naučil še pisati in čitati. Prevzel je 50 mož ter jih izvežbal. Izmed njih je izbral najboljše in prevzel 200 mož. In tako vedno več, do bataljona. S temi prvovrstnimi vožmi je nastopil pri vajah, ki jim je prisostvoval sam kralj. Kralj mu je v priznanje podaril dragocen meč ter ga postavil za učitelja svojim oficirjem. Še preden je minilo leto dni, je prekosil vse naše častnike v činu.

Kadar je jahal na sprehode, sta osem korakov pred konjem tekla služabnika, da sta delala prosto pot. Kdor se ni dovolj hitro umaknil, ga je služabnikov bič opazil po hrbtu. Prav tako se je godilo Kraglju.

K mohamedanski veri pa so pristopali tudi drugi ter postali afganski podaniki. Ob prestopu so prejeli dvajset angleških šterlingov, dobivali dvakrat večjo plačo in dnevno še rupijo za milo in cigarete. V prvi vrsti pa jih je privabljal prostost. Bila je velika razlika med nami, posebno med menoj, ki so mi noge še vedno bile v železju.

Jaz pa nisem imel vesti, da bi storil istotako. Mnoge je zadrževalo dejstvo, da so čakali nanje v domovini žene in otroci. Rajši so hodili na delo, kakršnega so bili pač večji. Zidarje so zaposlili pri zidanju kraljevih vil. Slikar je imel v njih in na dvoru dovolj dela. Kipar je ustvarjal spomenike. Lončar Stojko si je najprej moral postaviti peč, da je mogel v njej žgati svoje glinaste izdelke. Nato je pripravil modele za glinaste peči.

Kaj enakega kralj doslej še ni videl. V njegovi navzočnosti je moral lončar zakuriti; kralj sam je deval drva na ogenj. Stojko ga je opozoril, naj se umakne in ne gleda v plamen, ker se bo nekaj zgodilo. Začuden ga je kralj pogledal, češ, kako ti to veš. V istem hipu je že puhal plamen iz peči in dim je zajel za nekaj časa oba. Lončar je pojasnil, da se to zgodi pri vsaki novi peči in novem dimniku le prvič. Potem se ni bati več izbruhov.

V zaporu smo bili zdaj že štirje v eni sobi. Na razpolago nam je bil vedno vojak, če smo česa potrebovali. Čas smo preganjali kakor je bilo; največ smo igrali šah, včasih pozno v noč. Res nam ni bilo slabo, ampak svobode smo le pogrešali. Dokler smo imeli železje na nogah, si itak nismo želeli nikamor.

Nepričakovano pa pride nekega dne novica: vsi se vrnemo v Aljabat. Prišli so s konji po postelje in našo prtljago. V Aljabatu so nas sprejeli še štirje okovanci.

Prve dni nam je mineval čas hitro, saj smo si imeli toliko povedati. Smeli smo na vrt, malo dalje pa samo v spremstvu vojakov. Po desetih mesecih so nam sneli težko železje in ga zamenjali z lahkim.

Turškemu izdajalcu so podelili svobodo, ki pa je ni dolgo užival. Kmalu po onem dogodku je zbolel, se zdravil pol leta v bolnišnici ter — umrl.

1918. leta, 10. decembra zvečer dobimo obvestilo, da moramo drugega jutra vsi na dvor, tudi delavci iz Andrabe.

Zgodaj smo se zbrali na dvorišču. Železna brigada, to smo bili mi, je tvorila skupino zase. Tudi na kraljevem dvoru smo stali v dveh skupinah. Prvo presečenje: Sneli so nam okove. Kralj, ki je vse opazoval z okna, nas je pkoical, naj stopimo bliže, ter nas nagovoril takole:

(Dalje.)

Zadnja novost.

A: »V zimski sezoni so bili tigrovi kožuhi za dame zadnja novost.«

B: »Kakšna novost! Tigri jih že od nekdaj nosijo.«

Mariborske in okoliške novice

Lepo uspel sestanek mariborske JNS

Sinoči so se zaupniki JNS za mesto Maribor v lepem številu zbrali v gornji dvorani Narodnega doma k informativnemu predavanju »Jutrovega« unanepolitičnega urednika dr. Branka Verčona o vseh perečih vprašanjih sodobne evropske politike. Potem, ko je predsednik sreske organizacije JNS za mesto Maribor dr. Fr. Lipold otvoril večer s toplimi pozdravnimi besedami, je predal besedo dr. Verčonu, ki je uvodoma prikazal splošne smernice nasilne in miroljubne politike, ki se odraža v akcijah raznih evropskih vodilnih držav. Pomudil se je ob češkoslovaškem vprašanju, ki beleži sedaj olajšanje napetosti predvsem po zaslugi odločnih zatrdil zapadnih demokracij, pa tudi Amerike in Poljske, ki se je v odločilnem trenutku izjavila za zvezo s Francijo. Dotaknil se je tudi španskega vprašanja, katerega nagla rešitev pa ni preveč pri srcu Nemčiji. Močno stajanje v drugih predelih Evrope je pač zelo pripravno za čisto druge akcije v drugih predelih evropske celine. Češkoslovaška je izpričala v pravkar minulih težkih dneh, da je vredna svobode in suverenosti, da je češkoslovaški narod zrel ter v svoji državno politični usmerjenosti izgrajen ter mogočno izoblikovan. Niti, ki prepletajo srednjeevropske probleme s celokupnim evropsko politiko, zlasti z zapadnimi velesilami, pa prihajajo tudi v Turčijo, ki

je nedavno dobila angleško posojilo za izgradnjo svojih pristanišč ter ureditev in modernizacijo raznih vojaških objektov in ki skuša za primer poživljenja znanega »Dranga nach Osten« tesneje povezati skupnost Balkanske zveze ter prednjeazijskega bloka (Turčija, Irak, Iran ter Afganistan), kar naj bi olajšalo akcije londonske diplomacije v tem predelu sveta.

V kompleksu te pereče problematike pa se porajajo za male narode posebne naloge, spričo katerih je treba paziti, da se male države ne bodo med seboj zmrcvarile v korist onih, ki vodijo politiko, nasprotno življenjskim interesom malih narodov in držav. Češkoslovaški primer kaže, da je edina rešitev malih držav v dosledno izvedeni narodno obrambni, nacionalni politiki, nadalje v vztrajanju na načelih kolektivne varnosti ter končno v zvestobi zaveznikom, ki so dali svoj podpis za ustvaritev naše svobode. Ob takšnih premisah so povsem evidentne tudi smernice, po katerih se more voditi edino pravilna jugoslovanska politika.

Predavanje je zbudilo pri navzočih obilo živahne pozornosti. Navzoči so se predavatelju s toplim aplavzom oddolžili za poučna izvajanja, nakar je dr. F. Lipold z zahvalo predavatelju ter vsem navzočim zaključil lepo uspel sestanek.

Proslava 20-letnice Jugoslavije v malem Beogradu

Vseh 14 ruških društev je sklenilo, skupno proslaviti 20-letnico obstoja naše države dne 24. julija t. l. Brez razlike na politično in svetovno nazorno opredelitev so se vsi prebivalci ruške občine zedinili, da proslavijo skupno spomin na naš največji državni in narodni zgodovinski dogodek, na naše ujedinjenje in ustanovitev naše narodne, svobodne in severne države.

Na to lepo zamisel staroslovnih Ruš opozarjamo že danes široko javnost in društva, da si nedeljo dne 24. julija t. l. rezervirajo za to lepo narodno manifestacijo v naši severni obmejni postojanki. Na svečan način se bo izrazila brezpogojna ljubezen in pripadnost celokup-

nega kmečkega, delavskega, obrtniškega, gospodarskega in intelektualnega prebivalstva do naše ljubljene, močne in nedeljive Jugoslavije. Ob Knežjem kamnu, simbolu naše tisočletne kmečkodeмократиčne upravne zgodovine, se bodo vršile dopoldne jubilejne svečanosti, popoldne pa bo slavnostna predstava »Miklova Zale« na sokolskem letnem gledališču.

S to svojo narodno gesto so Ruše zopet pokazale, da je kulturno, gospodarsko in socialno sodelovanje ob tako za državo in narod važnih vprašanjih in trenutkih edino prava pot, na katero se morajo podati z ozirom na nov mednarodni položaj vsa naša podeželska društva.

Spomin na naše legionarje ob 20 letnici obstoja Jugoslavije

Če se ozremo nazaj za 20 let, ne smemo pozabiti naših legionarjev, kajti oni so tisti, ki so kot mladeniči in družinski očetje leta 1918 - 1920 prostovoljno segli po orožju, ter pod vodstvom pokojnega generala Majstra v težkih bojih dosegli današnje severne meje naše domovine Jugoslavije.

Pretežni del naših zavednih legionarjev se je bojeval v svefovni vojni, iz katere so se vračali vsi izčrpani, ko so zaznali, da se ustanavlja nova država današnja Jugoslavija. V najboljši veri, da zraste iz te nove države svoboda slovenskega naroda, niso legionarji nič pomišljali. Poslovili so se zopet od svojih domov, ter začeli zbirati čete, s katerimi so se postavili na razpolago generalu Majstru in njegovim sotrudnikom. Tako je bila dana generalu Majstru možnost, da zasede meje z najzaneslivejšimi možmi.

Dolžnost vsakega zavednega Jugoslovana je, da se ob priliki 20 letnega obstoja Jugoslavije zaveda, da gre prva zahvala našim dobrovoljcem, posebno se pa še spominjamo vseh takrat padlih junakov in njih družin, invalidov, v dobi teh 20 let umrlih in še danes živčih borcev legionarjev Jugoslavije. Vprašajmo se ob tej priliki, v kakšnem položaju so živeli in v kakšnem stanju se nahajajo danes, ko proslavljamo jubilej dvajsetletnice naše Jugoslavije.

Mnenja smo, da bi med legionarji ne smel biti nihče nezadovoljen, ker se nahajamo v zadosti bogati državi, ki lahko poskrbi za zadovoljstvo tej majhni skupini še živčih dobrovoljcev. Isto velja

tudi glede vdov takrat padlih junakov.

Nekaterim je bila sreča bolj naklonjena, da so bili sprejeti v državne, banovinske ali občinske službe.

Med dobrovoljci najdemo tudi nastavljenice in delavce privatnih podjetij in ugotavljamo, da se nahajajo pretežni del istih na žalost v jako slabem položaju. Apeliramo ob priliki 20 letnice na vsa podjetja, da tudi ona debelo upoštevajo nje, ki so žrtvovali samega sebe in pomagali ustvariti Jugoslavijo v kateri taka podjetja danes uživajo sadove njih junškega dela, da takim nastavljenicem in delavcem nudijo eksistenco, kakršno zasluži človek, ki je pomagal graditi državo, v kateri ne bi smel trpeti pod nobenim pogojem pomanjkanja.

Krivic, ki vpije do neba je, da najdemo med dobrovoljci tudi brezposelne. Ob priliki 20-letnice smatramo kot dolžnost da apeliramo na razna podjetja, samouprave in državo, da javno pozovejo te junake ne glede na starost, ter se jim v zahvalo nudijo v prvi vrsti njim primerne službe.

Še hujšo eksistenčno borbo preživljajo mali obrtniki kakor brezposelni. To pa radi tega, ker so po največ brezposelni. Nalagajo se jim dajatve, ki so nevzdržne. Čeravno njih število ni veliko, vendar pa najdemo med obrtniki tudi take, ki so leta 1918-1920 pokazali, da so kot neustrašeni borci prišli za orožje in tako pomagali prostovoljno do vpostavitve današnje severne meje naše domovine Jugoslavije.

Apeliramo ob priliki 20 letnice na vse oblasti, organizacije in podjetja kakor n.

Kino

Kino Union, Maribor. Do vključno četrtka »Sherlock Holmes« Hans Albers, Heinz Rühmann, Hansi Knoteck. Od petka Ganghoferjev roman »Divji lovec«.

pr. ministrstva, banske uprave, sreska načelstva, občine, sodišča, policijske oblasti, davčne uprave, finančne oddelke, carinarnice, vojaške oblasti, okrož. urad, odvetništvo, zdravniki, zbornice, bolnišnice, združenje trgovcev, Sokola, gasilske župe in čete, industrije, tiskarne, hranilnice in posojilnice, zadruge, šole, kulturne ustanove, železnica, pošta, stavbeniki, Putnik itd., da se začne širiti zavednost vsestranskega podpiranja naših junških dobrovoljcev.

Z naše meje

Binkošna nedelja. Mladina je že pokonci. Pred sončnim vzhodom. Po starem običaju dobi vsak zaspanec na binkoštno nedeljo koprivov venec pod odejo, ako še spi, ko pošlje sonce prve žarke na zemljo. Onim, ki so iz previdnosti dobro zaprli vrata kamrice, obesijo koprivovo znamenje pod okno. Nihče noče biti lenuh, zato vsakdo rano vstane. Članstvo Sokola v Selnici ob Dravi je bilo zgodaj zbrano. K Sv. Duhu pojdemo. Na našo mejo, da pogledamo zemljo z vrhov, kjer živi naš rod. Krenili smo po strmini čez Grušovnik in odtoč skozi gozdove po lahko dvigajoči se cesti čez Jarčev in Kolarjev breg. Na jasih se nam odpira krasen razgled. Od daleč nas pozdravlja Uršlja gora in mogočna Peca. Pesem krajša čas in po triurni lahki hoji smo pri Sv. Duhu — na naši severni meji. Skozi vasico krenemo v povorki. Čez sto Sokolov koraka v redu. Naša zastava nam kaže pot do vrha. Ljudje domačini prijazno pozdravljajo. Po kratkem odmoru se odzovemo vabilu zvončka in vsi Sokoli gremo v cerkev.

Po končanem cerkvenem opraviilu so Duhovčani spraševali Sokole, kdaj bo nastop. Ob enih popoldan so bili zbrani domačini in Sokoli na tratici pod mogočno slovensko lipo tik državne meje. Zapeli smo pesem »Le naprej« in nato so nastopili posamezni oddelki. Nastop sta vodila brat načelnik Žunko Albin in s. Čoh Milovana. Množica ljudstva je gledala sokolski obmejni nastop. Vedno novi gledalci so prihajali. Koračnico in godbo k vaju je igrala na harmoniko sestra Trojah Vilma. Članstvo in naraščaj so vadili praške proste vaje, deca župne vaje. Preskrbljeno je bilo tudi za smeh in veselje s točko raznoterosti. Še narodno kolo, nato zbor. Sokoli in navzoči smo zapeli »Hej Slovani«. Pesem na meji je zvenela lepo in vse drugače smo občutili melodijo in besede tod na zemlji, kjer se naša last končava. Pred drugo uro je nastop končal.

Duhovčanom smo obljubili, da jih še obiščemo. Čez Rata smo se vračali domov. V duši nam je govorilo: Lepa si zemljica naša.

Uprava »Jutra« in »Večernika« sporoča cenj. naročnikom in inserentom, da uraduje od danes naprej radi poletnega časa od pol 8. do 12. in od 15. do 18.30 ure.

Zadruge »Ribniška koča« ni več. V torek zvečer se je vršil v poslovnih prostorih mariborske podružnice SPD zadnji občni zbor zadruge »Ribniška koča«, ki je, kakor znano, zgradila krasno postojanko »Senjorjev dom« na Pohorju. V smislu sklepa likvidacijskega občnega zbora je vse aktivne in pasive omenjene zadruge prevzela mariborska podružnica SPD.

Kam v nedeljo, dne 12. junija? Na izlete z luksuznimi avtokari: krožna vožnja po Slov. goricah Din 50.—, na velesejem v Ljubljano Din 100.—. Informacije in takojšnje prijave: Putnik Maribor-Celje-Ptuj.

Prosim prav lepo vse cenjene trgovce, industrije, obrtnike, župne urade, šole itd., da nam čimprej predložijo obračune nabiranih akcij letošnjega Protituberkuloznega tedna. Protituberkulozna liga v Mariboru mora v najkrajšem času sestaviti poročilo o celotnem uspehu letošnjega tedna, radi česar je zaključitev posameznih akcij že nujno potrebna. Protituberkulozna liga v Mariboru.

Razcep v Blumovi stranki

1430 DELEGATOV LEVIČARSKO REVOLUCIONARNE SKUPINE IZSTOPILO IZ STRANKE. — NOVA KMEČKO DELAVSKA SOCIALISTIČNA STRANKA.

PARIZ, 8. junija. Na kongresu socialistične stranke v Rouenu so se storili pomembni sklepi, ki so vodili do razcepa stranke. Pri glasovanju o sklepih resoluciji, v kateri se ugotavlja enotnost stranke, v kateri se vprašanih notranje, zunanje in gospodarske politike, je dobil Leon Blum 4872 glasov. Resolucija »bojne skupine« Zyromskega je dobila 1735 glasov, levičarsko revolucionarna

skupina pa 1430 glasov, dočim je skrajna leвица, ki ji je načeloval Marceau Pivert, bila, kakor znano, že preje izločena iz stranke. Predstavnik levičarskih revolucionarjev je zatem prečital deklaracijo, ki vsebuje senzacionalno poročilo, da omenjena skupina s 1034 delegati izstopa iz Blumove stranke in da ustanovi novo stranko, ki se bo imenovala »Kmečko delavska socialistična stranka«. Ta

izstop utemeljuje s tem, češ da je Leon Blum izdal socializem ter da se je prelevil iz socialista v meščanskega politika, ki je izgubil vsak kontakt z delavstvom. To se je pokazalo, ko se je zavzemal za vladno nacionalno koncentracijo. Ustanovna skupščina nove stranke bo sredi julija.

KAKO MISLIJO FRANCOSKI DESNIČARJI.

PARIZ, 8. junija. Sinoči je bilo tukaj več zborovanj, na katerih so govorniki opozarjali, da je evropski mir ogrožen. Desničarski govorniki so se zavzemali za vpogled v normalnih diplomatskih odnosih z Italijo ter imenovanje francoskega poslanika v Rimu, prav tako tudi za vpogled v diplomatskih odnosih z generalom Francom. Admiral Jübert, Doriot in drugi so zahtevali revizijo dosežanj španske politike francoske vlade.

PRAŠKA POGAJANJA S PREDSTAVNIKI NARODNOSTNIH SKUPIN.

PRAGA, 8. junija. V teku tega tedna se pričnejo pogajanja praške vlade z zastopniki posameznih narodnih skupin. Sporedno bodo pogajanja z ustavno pravnimi strokovnjaki. Predmet pogajanj bo narodnostni institut.

TIENCINSKO GLEDALIŠČE ZLETELO V ZRAK: 100 MRTVIH, 500 RANJENIH.

RIM, 8. junija. »Giornale d'Italia« po-

roča iz Tiencina, da je gledališče radi eksplozije peklenjskega stroja zletelo v zrak. 100 oseb je mrtvih, 500 pa ranjenih.

NOVA ENERGIČNA BESEDA IZ AMERIKE.

WASHINGTON, 8. junija. Havas poroča: Državni tajnik Seyre je imel sinoči po radiju energični govor, v katerem je opozarjal, da mora biti Amerika odločna in da se, če bo potrebno, lahko upre agresivnemu brezzakonju.

Darko Guštin

V 56. letu svoje dobe je preminil na posledicah težke, neozdravljive bolezni g. Darko Guštin, zastopnik tvrdk »Oleum« in »Peklenica«. Darko Guštin je bil v mariborskih krogih znan in spoštovan. Rodom je bil iz Metlike ter se je v vsem njegovem obnašanju izražala njegova pristna dolenska dobrodušnost, združena z ljubeznjivo, prijazno in šaljivo besedo. Pokojni je bil vse dni svojega življenja zaveden nacionalist. Bil je rezervni kapetan I. klase in je bil napram vsem ljubezniv in odkritosrčen. Odlikovala ga je vesela družabnost, ki mu je utirala pot k številnim prijateljem. Užival je vsesplošen ugled kot zaveden nacionalist, naprednjak in dober gospodar, katero vrlino si je pridobil in poglobil za časa svojega večletnega bivanja v Ameriki. Darko Guštin bo živel trajno v spominih številnih prijateljev in znancev. V petek ob 16. uri ga pospremimo na njegovi zadnji poti. Žalujemo svojcem naše globoko in iskreno sožalje!

Dunajska vremenska napoved predvideva za jutri v četrtek 9. t. m. lepo, poletno vreme.

† Maraž Miroslav. V mariborski Splošni bolnišnici je preminil včeraj po dolgi in težki bolezni v 43. letu svoje starosti naš goriški rojak g. Maraž Miroslav iz slovenskih Brd iz Steverjana pri Gorici. Zapuščal ženo in dva otroka. Pred štirimi leti se je preselil s svojo družino v Maribor, ker je upal dobiti boljšo eksistenco nego jo je imel na rodni tleh. Naporno delo v tovarni ga je zlomilo in odtlej je bilo njegovo življenje le počasno hiranje. Za časa svojega zdravljenja je delil usodo z drugimi primorskimi begunci, ki jim je bil upravnik skupne kuhinje in prenočišča. Jutri v četrtek dne 9. t. m. ob 16.45 ga pokopljemo iz mrtvašnice na Pobrežju na magdalensko pokopališče ter ga člani primorskih društev in prijatelji pospremimo na njegovi zadnji poti. Prosimo naše gospe in dekleta, da prinesejo mnogo, mnogo cvetja na krsto in njegov grob.

Nanosovci! Umrli je naš dolgoletni član in bivši odbornik tov. Maraž Miroslav. Naša dolžnost je, da ga pospremimo v četrtek popoldan na njegovi zadnji poti. Žalujemo družini izrekamo naše iskreno sožalje. Odbor.

Jutri v četrtek, 3. t. m. bo promenadni koncert v mestnem parku od 1/9. — 10. ure zvečer. Igna vojaška godba pod vodstvom kapelnika g. kapetana Jiraneka.

Sokolsko društvo Maribor III opozarja mariborsko sokolstvo na svojo akademijo, ki bo v soboto 11. t. m. ob 20. uri na letnem telovadišču.

Borza dela išče perfektno kuharico, natakario in trgovsko vajenka.

Nočna racija v Dajnkovi ulici je bila izvršena po organih tuk. policije. V ba-

rakah Danjkove ulice je domovalo 16 ljudi, ki se niso mogli izkazati s čim se preživljajo, odnosno ki nimajo dovoljenja za tuk. bivanje. Med njimi je 10 prodajalcev preprog. Vse aretirane so pridržali na policiji, kjer jim bodo izprašali vest. Nekateri med njimi so medtem že puščeni na svobodo.

Svilene TRIKO MAJICE najnovejše pri JAKOBU LAHU, MARIBOR

Gori! V Braunšvajgu pri Račah je ogenj uničil gospodarsko poslopje posestnice Marije Dikaučičeve, ki trpi radi požara okoli 20.000 dinarjev. Požar so povzročile iskre iz dimnika.

40.000 dinarjev je nameravala zažgati. V zvezi z veliko tatvino na škodo posestnika Antona Kocbeka iz Nove vasi, je preiskava prinesla na dan zanimive podrobnosti. Tako je oškodovani posestnik Anton Kocbek dejal, da tatvine radi tega ni tako dolgo opazil, ker je bil mnenja, da je žena denar skrila, ker se je žena izrazila, da mu bo denar zažgala. Storilec Marin pa je izpovedal, da je kradel v presledkih po 500 do 1000 dinarjev, dokler je pač bilo kaj denarja v omari. Krasti pa je pričel že pred meseci in ga je k nadaljnjim tatvinam zapeljalo dejstvo, da Kocbekovi tatvine niso opazili.

Obsojeni strahovalci Prekmurja

Danes ob 11.30 se je v razpravni dvorani št. 53 okrožnega sodišča razglasila sodba v razpravi proti 12 članski tatinski in vlomilski ciganski skupini, ki se je vršila v soboto 4. t. m. Kakor smo že poročali je bila ciganska skupina obtožena radi 51 vlovov in tatvin. Obsojeni so bili: 38letni cigan Vincenc Horvat na 12 let robije, 23letni cigan Josip Horvat na 6 let robije, 26letni Vencel Cener na 8 let robije, vsi na trajno izgubo častnih državljskih pravic, nadalje 37letni Josip Kokaš na 2 leti robije, 18letni Jurij K. na 8 mes. str. zapore, 20letni Adam C. na 2 leti in 6 mes. str. zapore, 20letni Josip H. na 1 leto in 6 mes. str. zapore, 25letni Ignac Cener na 5 mes. str. zapore, 20letni Josip K. pa na 8 mes. str. zapore, dočim se bodo ostali mladoletni cigani pokorili v poboljševalnici. Senatu je predsedoval s. o. s. dr. Turato, prisodniki so bili s. o. s. dr. Čemer, dr. Kuder, Lečnik in dr. Ažman. Obtožbo je zastopal državni tožilec dr. Hojnik.

Konferenca prometnih strokovnjakov Male antante se je pričela včeraj v Splitu. Po svečani otvoritvi so se določile tri komisije, in sicer tehnična komisija, komisija za statistiko in komisija za pomenostavljenje carinskih formalnosti. Razen železniških ekspertov sodelujejo tudi predstavniki carinskih uprav omenjenih treh držav. Delo železniških in carinskih strokovnjakov Male antante bo trajalo do 14. t. m.

Sokolske veste

Okrožni zlet pohorskega sokolskega okrožja bo 12. junija na Teznu. To bo pravi praznik sokolskega dela, vztrajnosti in discipline. Nastopijo vsi oddelki, da pokažejo sadove tihega dela v zimskih mesecih po telovadnicah. Pričetek javnega nastopa je ob 15. uri popoldne, ob 14. uri pa prične povorka, ki pojde od letnega telovadišča po Cankarjevi ulici, mimo kolodvora, nato po Ptujski cesti in Šolski ulici do telovadišča, kjer bo stik. Po javnem nastopu prične na telovadišču velika narodna veselica. — Prosimo vsa bratska društva, da prihitijo v nedeljo 12. t. m. v čim večjem številu na Tezno.

Vsi člani in naraščajniki, članice in naraščajnice, ki potujejo v Prago, naj predložijo svoje legitimacije najpozneje do jutri (četrtek) v društveni sobi.

Narodno gledališče

Sreda, 8. junija: Zaprtó. Četrtek, 9. junija ob 20. uri: »Divji lovci«. Red C. Predzadnjič. Baletni večer v mariborskem gledališču bo prve dni prihodnjega tedna.

Člani Narodnega gledališča v Mariboru gostujejo z izborno in smehapolno Wentzlovo veseligró »360 žena« v petek 10. junija ob 20. uri v Slov. Bistrici v hotelu »Beograd«. — V nedeljo, dne 12. junija ob 20. uri pa v Rušah v Sokolskem domu. — Preskrbite si pravočasno vstopnice!

O tem in onem

Možje v kuhinji

Znano je, da so diktatorji ženske mode možje, toda njihovo področje se razteza še na drugo izključno žensko polje, to je kuhinja. Ne mislimo na fiste brezposelne očete, ki so prisiljeni, da zamenjajo mater, ki dela v tovarnah ali kje drugje. Ti so primorani, da se ukvarjajo z gospodinjstvom. Nasprotno pa so kuharji, ki jim kuha ni poklic, ampak delajo to na lastno pobudo. To so takoimenovani gurmani, ki se z neko pobožnostjo lotijo kuhanja in priredbe izbranih, posebnih jedi.

Predvsem so to neoženjeni ljudje, ki jim nobena žena ne zna prirediti jedi po njihovem ukusu, ki radi sami eksperimentirajo v kuhinji. Gotovo je, da se je vprav tem treba zahvaliti za izume nešteti dobrih in tehničnih jedi.

V kuhinjah velikih hotelov in rastavracij so pretežno zaposleni možje in pri mednarodnih tekmah v kuharski umetnosti so tekmovalci v pretežni večini možje. — Znano je, da so bili Homerjevi sodobniki v glavnem vegetarijanci, ki so jedli razna sočivja in druge rastlinske pridelke vendar pa se je v času grške demo-

je pozdrav vsakega v Holandiji. Ravnotako je tam, kot po vseh drugih deželah v ustih vsakogar

„505 S ČRTO“

novi odlični bonbon

505

BONBON EVROPE

PRI NAS PROIZVAJA SAMO „UNION“, ZAGREB

kracije začela vse bolj razvijati kuharska umetnost, tako da so poleg ostalih jedi pričeli tudi učiti, kako se prireja divjačina in razne vrste perutnine. Rimljani so bili znani sladkosnedeži in razvpiti po svojih razkošnih gostijah, pri katerih je prednjačil sloviti Lukrel, čigar ime še danes navajamo, kadar hočemo poudariti imenitnost in razkošnost kake gostije.

Bili so pesniki in pisatelji, ki so slavili kuharsko umetnost in znali o njej ne samo pisati, ampak so tudi do podrobnosti vedeli kako se pripravljajo posamezne

Reneta vsebuje iste hranilne snovi kot sveže sadje.

jedi na čim okusnejši način. Znani Francoz Brillat-Savarin je prednjačil v tem. Njegovo ime še danes izgovarjajo s spoštovanjem med gurmani in prijatelji izbranih ter dobrih jedi.

V velikih evropskih mestih često najdemo njihovo ime na vratih prvorazrednih rastravracij, v katerih kuhajo samo izbrane jedi. Možje so že od nekdaj radi dobro jedli. Še več: Vedeli so tudi, kako je treba sestaviti izbran jedilnik in kako ga je treba prirediti, da ustreza vsem zahtevam odlične prireditve. Danes pravijo, da morajo v kuhinji samo ženske gospodariti. In vendar se tudi moški razumejo prav dobro v njej. Saj priredi vsako malenkost.

Kuharica ni ravno tako izrazit ženski podanik, saj prav tako, in mnogokrat celo bolje služi svojemu gospodarju v moških, kakor v ženskih rokah.

Viljemov dvojnik umrl

V bolnici v San Franciscu je umrl oni dan Tirolec Heinrich Exl, star 73 let. Pred 17 leti je prišel v Ameriko. Današnjemu svetu njegova smrt ni ničesar ne pove. In vendar je bil ta mož nekoč slaven in popularen. Živel je pet let pred svetovno vojno v Berlinu, kjer so odkrili v njem dvojnika cesarja Viljema II. Bil mu je res presenetljivo podoben, imel je celo pohabljenost levico, kakor nemški cesar, hodil je tako, držal njegovega telesa je bila do pičice podobna cesarjevi, skratka, bil je dvojnik v pravem pomenu besede. V začetku svetovne vojne se je resno govorilo, da ga je nemški dvor najel, da bi zastopal cesarja na preveč napornih svečanostih, ko je nalagala reprezentanca cesarju prevelike dolžnosti. Ta vest je bila v tretjem letu vojne uradno ovržena, kajti cesar se ni samo rad kazal javnosti, temveč je tudi trdno veroval v svojo srečno zvezdo in se zanašal na svojo sugestivno moč.

Pač je pa čudovita podobnost prinesla Exlu pokojnino, ki so mu jo izplačevali do konca vojne in cesarske blagajne. Cesarjev dvojnik je bil pa tudi v civilu v Nemčiji zelo popularen, kar je znal spretno izkoriščati. Po zatonu cesarstva je zatemnela tudi njegova slava in zato se je izselil v Ameriko. Hotel je nastopati tudi v Hollywoodu, toda tam maska Viljema II. ni prinesla dolarjev. Umrli je zapuščen in pozabljen.

Kača, ki požre celega človeka

V Braziliji in Arifiki žive kače, ki dosega do 10 do 11 metrov dolžine. Prebivalci tropičnih krajev morajo biti zelo previdni, posebno kadar ribarijo ali gredo po vodo. Večkrat se je že zgodilo, da je izginil ta ali oni mož pri kakršnem opravilu v vodi. Na dnu vode ali na drevju je prežala velika kača, bliskovito šnila proti žrtvi in jo namah celo požrla. Braziljski Indijanci vedo celo vrsto bajk in dogodivščin s strašnimi plezivci.

Sportno gibanje

Motociklistično dirko priredi Motoklub »Pohorje« v nedeljo 19. junija, in sicer na progi Košaki—Sv. Jurij ob Pesnici.

Prvo kolo tekem za srednjeevropski pokal bo dne 26. t. m. Razpored je naslednji: v Kladnem Hašk:Kladno, v Beogradu BSK:Slavija (Praga), v Budimpešti Hungarija:Juventus in Ujpest:Venus (Bukarešta), v Milanu Ambroziana:Kispest in Milano:Sparta, v Brnu Židenice:Ferenzvaros, v Bukarešti Rapid:Genova.

Težak poraz je doživela zagrebška Concordia v Sarajevu, kjer je nastopila v prijateljski tekmi proti Saški. Concordia je izgubila tekmo z 0:7!!

Sportni bojotek je uvedla Nemčija proti Češkoslovaški, ki je prepovedala vsa gostovanja nemških sportnikov v ČSR.

Lahkoatletski dvoboj Češkoslovaška: Jugoslavija bo v soboto in nedeljo v Pragi. Od Slovencev so v jugoslovenski reprezentanci naslednji atleti: Skušek, Košir, Martini, Bratovž, inž. Stepišnik, Brčan, Goršek, Pleteršek in Černe.

Skoro 2 milijona frankov dohodkov je prineslo prvo kolo tekmovalja za svetovno nogometno prvenstvo in sicer je prinesla tekma Nemčija:Švica v Parizu 500.000 frankov, Francija:Belgija v Parizu 490.000 frankov, Italija:Norveška v Marseju 280.000, Brazilija:Poljska v Strasbourgu 200.000, Nizozemska:Češkoslovaška v Le Havru 145.000, Madžarska:Nizozemska Indija v Reimsu 140.000 in Cuba:Romunija v Toulousu 110.000 frankov.

Kolesarska dirka za državno prvenstvo juniorjev bo v nedeljo 12. junija na progi Celje—Maribor.

Slavenjebistiške novice

Veliko razburjenje je bilo te dni pri Sv. Juriju v Slov. goricah, ko se je poslavljaj kaplan Jože Lampret. Ponoči so nekateri razbili neka okna. Potem so se čuli neki strelji v noč. Župnikovo viničarjio v Partinju so pomazali z gnojnico. Orožniki so nekaterim storilec že na sledu. Ljudje o teh dogodkih mnogo govorijo.

Ptujske novice

Rdeči križ v Ptuj priredi v nedeljo 12. t. m. cvetlični dan. Meščanstvo se vabi, da po svojih močeh prispeva in ne odvraca z nevoljo mladih prodajalk cvetic!

Slavenjebistiške novice

Sokolsko društvo v Slov. Bistrici je imelo te dni v svoji sredini dva odlična gosta. Prvi je bil češki predavatelj, brat Polák Adolf, ki je na splošno željo našega društva prispel iz Ljubljane, da nam predava o vsesokolskem zletu v Pragi. Brat Polák Adolf se je povabilu prijazno odzval ter je bil v naši sredini bratsko sprejet in pozdravljen. V imenu društva ga je pozdravil br. Tajnik Miloš, ki je ponovno krepko podčrtal pomen vsesokolskega zleta, moč sokolstva ter bratske vseslovenske zavesti. Predavanje se je vršilo dvakrat t. j. soboto in nedeljo s predvajanjem prekrasnega filma o zletu ter o prirodnih lepota bratske čehoslovaške države. Predavanje je spremljala češka narodna pesem in glasba. Žal nam je le, da radi silnega neurja ni bil obisk tak, kakor bi bil drugače. Bratu Poláku pa se ponovno iskreno zahvaljujemo, ter mu kličemo »Na svidenje v zlati Pragi!« Drugi dobrodošli gost na mje bil brat Gobeč Radovan, avtor in komponist povsod znane ljudske opere »Hmeljska princeza«, ki smo jo na našem sokolskem odru na željo občinstva vpriporili že tretjič. Poslednjič jo je vodil avtor sam. Vpriporitev je tudi toplot dosegla svoj popoln uspeh, za kar gre priznanje našemu nadvse požrtvovalnemu avtorju bratu Gobcu, ki je bil med nami toplo sprejet in nam ostane za vselej nepozaben. Zdravo!

Zaman.

Ela: »Trikrat si zazdehal, medtem ko sem z njim govorila.«

Anka: »Morda pa ni bilo zdehanje; morda je samo poskušal, da bi kaj rekell...«

Prodaj

VINO

od 5 litrov naprej dobite pri Klemenčiču, Sv. Peter. 3496

RADI SELITVE

napredaj: skoro nov šivalni stroj, pogrezljiv postelja, omara, mize, čista, madrace, otomana in drugo. Dr. Verstovškova 6-II. Gorup. 3510

Stanovanje

TRISOBNO STANOVANJE v novejši zgradbi, z vsemi pritliklinami s 1. julijem oddamo v najem. Naslov v upravi lista. 3326

STANOVANJE

oddam 1. julijem. Studenci, Ciril-Metodova 17. 3485

STANOVANJE

2 sobi, kuhinja, pritlikline, oddam mirni stranki 1. julija. Verstovškova 40-I. Pobrežje pod gostilno Zohar. 3498

SOBO IN MALO KUHINJO oddam julija, din 300.—, vogal Magdalenska—Stritarjeva, stalnonameščenim. — Vprašati: Taborska, oljarna. 3499

SOBO IN KUHINJO

oddam s 1. julijem. Studenci, Ciril-Metodova 2. 3504

2 ENOSOBNI STANOVANJE oddam v Krčevini. Praprotnikova 18. Ogled dne 10. VI. 1938 od 11. do 12. ure. 2379

Stanovanje išče

STANOVANJE

2 sob in kuhinje, išče mirna zakonska dvojica brez otrok. Ponudbe pod »X« na upravo lista. 3352

Zgubljeno

BELO DAMSKO KRILLO spredaj plisse, rdeče-črno barvano je izgubila uboga učenka v Gregorčičevi ulici pred realko. Poštenega najditelja naprošamo da isto vrne v modni salon Nely Pečnik, Gregorčičeva 22-II. 3407

Službo dobi

KROJAŠKEGA POMOČNIKA za fino, veliko delo sprejem. Vide. Nova vas 3508

Službo išče

BRIVSKI POMOČNIK

prvovrsten delavec, išče službo. Naslov v upravi. 3500

BRIVSKI POMOČNIK

zmožen, priden išče službo za takoj. Pramberger pri Mareš, Gosposka 15. 3511

PRODAJALKA

specerijske stroke, mlajša moč, želi službe. Nastopi takoj. Ponudbe na upravo pod »Poštena in marljiva«. 3495

Gradl za madrace

» bogati izbiri prinaša

Tekstilana Büdefeldt
Gosposka ulica 14

Kdor se pripravlja na poletno potovanje, naj ne pozabi BOTOT-MILA ZA ZOBE v aluminijasti škatlici! Praktično, dobrega okusa, ekonomično!

Reuma ni bolezen starosti

samo če se zanemari — razvija v starosti znane slabosti. Mislite na sebe in pridite v Varaždinske Toplice, da ozdravite. Nudimo vam z absolutno skozi leta dokazano zdravilnostjo žvepljenih kopeli vso meščansko udobnost in ugodno bivanje po tako nizkih cenah: sobe od Din 20.—, kopeli Din 10.—, celotna oskrba 25.— do 35.— dnevno. Rezervirajte pravočasno sobo. Prospekte pošilja ravateljstvo

radioaktivnega žveplenege kopališča
Varaždinske Toplice

Razno

AUTOMOBILISTI MOTOCIKLISTI — POZOR!

Bencin, olje, angleške Dunlop pnevmatike! V vsakem času postrežba pri bencinski črpalki, Tattenbachova ul. 14. Se priporoča Justin Gustinčič. 3381

Kdor ne šme alkohola, naj pokusi! 3274

RENETO

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 dinarjev mesečno doma. Postranski zaslužek. »Anos«, Maribor, Orožnova 6. 3454

POKROMANJE, PONIKLOVANJE VSAKE VRSTE,

dobro in poceni izvršuje »Ruda«, Maribor, Trstenjakova 5. 2821

MILOSTIVA!

Vaš krzneni plašč in ostalo kožuhovino Vam shranim čez poletje najskrbneje, ob enem Vam temeljito popravim po znižani ceni Peter Semko, krznar in izdelovatelj unif. čepke, Maribor, Gosposka ulica 37. 2633

GOSPODE ALI GOSPODIČNE

sprejme na dobro domačo hrano. Gosak, Koroška 31-I. na hodniku levo. 3505

Posest

STAVBENE PARCELE v centru, prvovrstni prostor ugodno na prodaj. Valljak, kino »Unlon«, Maribor. 1317

Prodaj

NOVO VISOKOPRITLIČNO HIŠO

s 2000 m² zemljišča, sadonosnik, trta, za din 48.000. Naslov v upravi. 3503

Kupim

RABLJENE ŠOLSKJE KNJIGE kupuje knjigarna V. Heinz, Gosposka 26. 3387

Sobo odda

Sončno, PRAZNO ALI OPREMLJENO SOBO odda samostojna gospa. — Aleksandrova 12-II. Faßwald 3494

Sončno, lepo OPREMLJENO SOBO oddam. Magdalenska ul. 72. 3501

SOBO S ŠTEDILNIKOM oddam. Studenci, Kalohova ul. 21. 3509

Širite »Večernik«

Lenka

Za grmovjem so se čuli pritajeni glasovi. Poslušal je.

»Pridobil sem si šopek, takšen kakor tisti na stopnicah veste?«

»Tu imate šopek —«

»In tu —«

Več ni slišal; toda videl je sam neviđen, kako se sklanja Fribort k Marinki in jo poljubljuje.

In ona se ne brani, ne kriči!

Srečna zaljubljenca sta šepetaje in poljubovaje korakala dalje. Kakor okamenel je stal Spina in nepremično gledal mesto, kjer je ta lizun tako predrzno poljuboval dekle, svežo kakor jagoda. Zdrnil se je iz strmenja, in odšel s povešeno glavo.

Gospa Rollerjeva, vdova po bivšem županu, strožja in oblastnejša od same-

ga »purgermajstra«, je menila, da je moč še vedno v njenih rokah in se zato ni odpovedalo svojemu cenzorskemu uradu. Nič ni ostalo skrito njenim bistrim očem, vse je zasledovalo s svojo ostro in hudobno kritiko. Ko je obredla gaj, se je ustavila pri gospej aktuarjevi, s katero je pričela takoj važen pogovor.

Loti je plesala in ni skoro niti trenutek sedela. Vendar je bila nezadovoljna. Prevarala se je v svojem pričakovanju. Vavrena, zali in energični študent, o katerem se čuje samo hvala, je vzbudil v njej nagnenje, ki ga je smatrala za ljubezen. Bila mu je naklonjena in laskalo ji je, ker se je proti njej posebno pozorno obnašal. Loti, ki je bila precej nečimurna, je mislila, da je temu vzrok Vavrenino srce, posebno še, ker se je mladi filozof obnašal brezbrizno, naravnost mrzlo proti drugim damam. Zelo bi ji prišlo, ako bi se filozof ponižal pred njo in jo prošil ljubezni. Tega se je prav do danes veselila.

Na današnji slavnosti naj bi se ji izpolnila želja in zato je ni mogla dočakati.

Kako je bila razočarana!

Vavrena jih je sicer pozdravil, toda kmalu je odšel in se ni vračal, kakor bi ju ne bilo. In še ta nesramnost!

Ni prišel niti o pravem času za četvorko za katero se ji je obljubil. To že ni bil več slučaj, to je bilo premissljeno ravnanje! Bila je hudo užaljena.

Njena naklonjenost Vavreni je v hipu izginila in zavladalo je ranjeno samoljublje.

O, nič več se ne bo zmenila zanj, za tega ponosnega filozofa! Naj občuti —

Toda še vedno je čakala, da bo prosjačil — on pa se je samo opravičil, odšel in se ni vrnil. Morda ga boli, morda si ne upa — ali mu mar dela krivico?

Razgreta od plesa je šla k materi. Pravkar je odhajala od gospe aktuarjeve Rollerice.

»Pojdi, Loti, pojdi, pojdi ljubo dete!

Samo pomisli! Lenka!

»Kaj se je zgodilo?«

Slišala je, kar je gospa županja povedala mami. Hčerka je od jeze zardela, in ko je mati končala, je Loti ošabno skrivila ustnice in se prezirljivo nasmehnila.

»Ah, tu je —« je naglo vzkliknila Ronbinkova, ko je zagledala Lenko.

»Čestitam, čestitam!« je pošmehljivo nagovorila Loti svojo sorodnico.

»Glejte, tiha voda!« je dodala mati in zbudljiv pogled je zadel Lenko, ki je stala mirno, brez besed, na vse pripravljena.

Pričakovala je zasmeh, vihar, vse neprijetnosti; marsikaj je že prenesla v strčevi hiši in hujših stvari ni pričakovala.

Da, zavriskala je sama pri sebi — saj je pravzaprav ona zmagala naj pride kar koli — ni več sama, zapuščena. Toliko gorke luči ji sije, da se ni strašila brezčutnega, ledenega posmeha.

(Dalje.)